

KUSTBON

Prenumerationspris	Utgiven av Svenska Fokförbundet.	Utlandet:
1/1 år Kr. 2.—	Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.	1/1 år Kr. 3.—
1/2 " " 1.—		1/2 " " 1:50

Ett sätt att hjälpa.

För ett par nummer sen skrev jag några rader för att söka väcka ökat intresse för svenska sommar-gästernas vistelse i Estlands svenska kustbygder. När jag själv fick läsa mitt bidrag i „Kustbon,“ slog mig en ny tanke: Varför skulle inte så småningom ett antal förmögna svenskar kunna skaffa sig egna sommarställen här, små trevliga villor vid stranden med en smula jordbruk därtill? Och låta en infödd svensk jordbrukare utan eget kapital bli förvaltare därstädes eller arrendator på hyggliga villkor? Dyliga sommarnöjen äro mycket brukliga i Estland, det är mycket billigt att köpa jord i Estland f. n. Byggnadskostnaderna äro här i landet i jämförelse med Sverige och Finland förbluffande billiga? På så sätt skulle åtskilliga stycken jord kunna räddas åt den svenska kulturen, och efter vissa år skulle förvaltaren kanske kunna ha möjlighet att förvärva jordbruket på stället som eget.

Ett sådant sommarliv vid stranden är det ljuvligaste man kan tänka sig. I synnerhet för familjer med flera barn av spädares ålder. Man njuter dubbelt av sommarnöjet, när man har ett eget litet jorbruk därtill, och anskaffnings- och anläggningskostnaderna äro vida mindre än t. o. m. för en mycket anspråkslös sommarstuga i de svenska skärgårdarna. Förbindelserna äro numer så goda och billiga både med Sverige och Finland att avståndet från hemorten ej skulle behöva bli alltför hindrande.

Något så när väl skött kan ett sådant litet lantbruk om ett par

tio-tal hektar bli så lönande att det kunde bära sig själf, förutsatt att man har lyckan att kunna börja utan skuld. Löner, stat, skatter uppehälle under sommaren och vinterförråd av gårdens produkter skulle man trots transportkostnaderna kunna ha som lön för mödan — om det nu kan kallas möda att njuta ett skönt sommarliv på egen gård.

Den estlandssvenska kustbefolkningen är i regel god, arbetsam och pålitlig och efter rekommendation från Birkas folkhögskola eller från de svenska kulturella myndigheterna i Estland torde det ej vara svårt att få passande förvaltare och förtroendemän.

Skulle någon svensk läsare få intresse för mitt förslag, ger svenske folksekreteraren Nils Blees, Kultusministerium, Tönnismägi II, Reval, gärna upplysningar.

Benita Wrangel-Mothander.

Vormsöborna på Sverige-besök.

En skara vormsöbor, medlemmar i öns sångkör och några andra, ha i sommar besökt Sverige och där uppträtt med körsång och en teaterpjäs „Ett vormsöbröllop“. Besöket gällde Stockholm, där programmet utfördes såväl på Skansen som även på andra ställen, men även Tärna folkhögskola besöktes.

Om Sverige-besöket skriver „Per Bonde“ till Kustbon:

Med ångaren Kalevipoeg avreste den 21 juni 32 vormsöbor för att under ett tio dagar bevista och bese det gamla moder-

landet Sverige. Det blev ett glatt och öppet mottagande av sängsällskapet „De Svenske“. Överallt möttes vi av förståelse och godhet, och detta gjorde, att vår vistelse i Sverige blev en god och rik upplevelse. Vänliga människor överallt, intresserade att få höra om våra förhållanden härute. Den 1 juli hade vi glädjen att få bese Stads-huset, där Sthlms stadsfullmäktiges ordf. K. A. Tengdahl hälsade oss välkomna i följande vänliga ord:

„Det är mig en glädje att hälsa Eder här i dag i vårt Stads-hus och en särskild glädje att kunna göra det på vårt eget svenska språk. Ty av de minnen, som ännu bevarats från den tid, då Edert land ingick i det svenska väldet, synes mig det ännu hos Eder levande svenska språket höra till de vackraste. Det vittnar värtaligt om fastheten och styrkan av de band, som ännu förena våra två länder.

I förhoppning, att Ni må få ett rikt utbyte av detta Edert besök i det gamla moderlandet och dess huvudstad och att Ni sålunda därifrån medföra angenäma minnen, till vilka jag hoppas även skall räknas besöket i Stads-huset, hälsar jag Eder i stadens namn hjärtligt välkomna!“

I Stads-huset bjöd Stockholms stad dessutom vormsögästerna i närvaro av Riksfören. Sthlmsavd. sekreterare major Ahlström, dirigent Carelius, som haft hela arrangemanget för vormsöbornas Sverige-besök om hand, och andra medlemmar av „De Svenske“ och Riksföreningen på tesupé.

Nu är vår vistelse i Sverige blott ett minna men ett ljuvt så-

dant, ett minne, som ej kan utplånas av tidens tand. — Ett varmt tack till alla, som visat oss välvilja och förståelse i så rikt mått.

Några reflexioner angående „en svensk kaffestuga.“

När jag läste den lilla artikeln i n:r 12 av „Kustbon“ ang. „Ett svenskt centrum i Reval“ gingo mina tankar osökt tillbaka till sommaren 1925, då min hustru och jag under några korta men innehållsfulla dagar gästade det fria Estlands vackra huvudstad. Jag minns vår övenaskning och glädje, när vi av en infödd affärsman, som hörde oss inbördes begagna vårt modersmål, blevo tilltalade på en visserligen något bruten men dock fullt korrekt svenska: det var hemlandstoner, som genast fyllde oss med sympati och en känsla av samhörighet med detta folk och detta land, som under en tidrymd av 150 år delat ljuvt och lett med vårt eget gamla Sverige. Jag minns också vårt besök på Riddargatan 3, där lektor Pöhl och redaktör Westerblom togo hand om oss och med utsökt älskvärdhet visade oss omkring bland Revals alla svenskminnen och sevärdheter, och huru vi till sist på aftonen hamnade på en av stadens finaste restauranter. Alla nationers flaggor vajade där på de olika småborden, och det hela hade en mycket internationell prägel. För oss rikssvenskar hade visserligen denna kosmopolitiska atmosfär något av det ovanligas tjusning över sig, men hade vi haft tillfälle att stanna för en tid i staden, tror jag att vi i längden satt större värde på „en svensk kaffestuga.“ Jag tror därför att Benita Wrangel-Mothanders förslag i denna riktning var ett ord i rätten tid, och jag tror också att en dylik „svensk gård“ skulle ha en stor uppgift att fylla som samlingsplats ej blott för resande riks- och finlandssvenskar utan även för Revals talrika svenska innevånare. En liten enkel men genomsvensk restaurant i förening med ett läsrum. Under överinseende av en duktig husmoder, som genomgått en svensk hus-hållsskola. Skulle icke nödiga medel kunna anskaffas genom tecknandet av andelar? Om t. ex. 20 kronor. Jag är nästan säker på att många av Kustbons läsare i Sve-

rige (ev. Riksföreningens lokalavdelningar) skulle vilja bidra med en eller flera andelar. Försöka du ger alltid!

I förhoppning om att denna fråga inom en icke allt för avlägsen framtid måtte komma till en lycklig lösning ber jag på detta sätt till „Kustbon“ och hela det svenska Estland få rikta en hjärtevarm, rikssvensk hälsning!

Flisult, Vetlanda, Sverige, d. 24 juni 1930. Arvid Lundbergh

Insamlingen

till förmån för täckande av resterande resekostnader för estlandssvenska ungdomars ferievistelse i Sverige har genom bidrag av vänner i Reval plus inkomsten genom ungdomarnas eget lotteri gett följande resultat:

Lotteriet	Kr. 55:85
M. Westerblom	20:—
Jul. Larsen	5:—
E. H.	60:—
E. Sallmén	20:—
I. J.	5:—
H. E.	5:—
J. K.	5:—
Hj. Christenson	20:—
O. Ingman	20:—
L. R.	20:—
J. Hallman, Fellin	20:—

För bidragen frambäres härmed till de goda givarna ett varmt tack. Å „Enighets“ vägnar

H. Bles.

Ryslig spådom av Conan Doyle.

Sunday Express publicerar en artikel om budskap, som olika spiritistiska föreningar i England och Förenta staterna påstå sig ha fått från den avlidne sir Arthur Conan Doyle. Denne bebådar däri fruktansvärda omvälvningar i hela världen. De katastrofer, som skola komma, förutsägas icke blott för en okontrollerbar framtid, utan även för det närmast följande året. Särskilt blir det staterna i det östra Medelhavsbacken som hemsökas. Fem länder där skola helt enkelt utplånas från kartan. Ute i Atlanten skall i gengäld skjuta upp ett nytt land. Den springflod, som orsakas därav, kommer att överskölja hela låglandsområdet vid de amerikanska och irländska kusterna samt i Västeuropa.

Till följd av att redaktionsmedlemmarna av ofrutsedda omständigheter måst resa bort utgives nästa nummer av Kustbon först omkr. den 11 augusti.

Redaktionen.

Slutligen förutspås också omvälvningar i Japan. Några av de katastrofer som det är tal om skola föregås av krig, varunder en stor del av mänskligheten skall omkomma.

En liten tröst ger Conan Doyle dock mitt i all bedrövelsen. Det blir icke „goda“ och „onda“, som utan urskillnad falla offer för katastroferna, utan det blir „ett visst urval“, på så sätt att endast de onda människorna skola omkomma.

Nordpolskexpeditionen under havet. Wilkins är för tillfället i London för att träffa förberedelser för u-båtsfärden till Nordpolen. Han skall bl. a. skaffa vetenskapliga apparater för sin expedition, som beräknas kosta 100,000 pund. I maj nästa år beräknar han starta från Spetsbergen för att nå Alaska. De 2,000 miles tänker han klara på 50 dagar. Varje gång man stöter på is, vill man helt enkelt dyka 25 fot under isen. Den amerikanska u-båt, som kommer att användas, är på 350 ton och 375 fot lång. Den har en motor på 500 hkr. Farten är 14 knop vid vattenytan och 9 nere i djupet.

Besättningen består av engelsmän, amerikanare, tyskar och holländare. Wilkins själv är australier. Han är bitter över att ej ha fått ekonomiskt stöd från Australien. Det kommer att upptagas film och den spännande färden skall radieras. Man skall göra försök att visa att man från en u-båt kan spränga isen och nedlägga en depå vid Nordpolen och därmed visa, att man till en eventuell kommande framtida meteorologisk station vid Nordpolen skall kunna bringa den nödiga utrustningen.

Man vill bilda ett särskilt politiskt „Lappoparti“ i Finland. Därom skrives i Helsingin Sanomat enligt Hufvudstadsbladet följande:

„Grundandet av ett särskilt Lappoparti kan förordas ytterligare ur en synpunkt, som enligt vår åsigt både principiellt och praktiskt är den viktigaste. Under Lapporörelsens flagga ha, möjligen mot dess lednings vilja och avsikter, framträtt också sådana personer, som rekommenderat lagstridiga och våldsamma metoder och även tillämpat sådana. Om denna rörelse ombildades till ett politiskt parti, så förefunnnes hopp om att dess verksamhet i alla avseenden leddes in i lagliga och parlamentariska banor. Detta vore ägnat att verka sanerande på våra förhållanden.

Grundandet av ett särskilt Lappoparti vore sålunda i motsats till, vad samlingspartiets och agrarpartiets tidningar mena, i många avseenden önskvärt. Dess uppkomst skulle vara ägnad att upplära den inrikespolitiska situationen och tvinga alla medborgare att öppet bekänna färg i fråga om Lapporörelsen. Ätminstone borde de redan existerande partierna icke ha något skäl att motsätta sig uppkomsten av ett Lappoparti.“

„Lapporörelsen“ smittar.

Förra söndagen hade på föranstaltande av agrarpartiet ett större folkmöte utlysts i Karks. Förutom frågan angående den svåra ekonomiska ställningen bland ortens hemmansägare behandlades även rent politiska frågor. Man begärde kategoriskt skyddstill för spannmål, mera sparsamhet i rikshushållningen, minskning av riksdagsmännens antal till 50, ändring av vallagen så att endast skattebetalare till staten finge rösträtt. Vidare yrkades på val av president för Estland såsom i Finland och i Lettland ävensom minskning av grundskatten.

För att de fordringar, som mötet uppställde, också skulle genomföras beslöts att 10.000 man skulle tåga in till Reval.

Man har kallat Karksmännens företag för Estlands „Lapporörelse“.

Höskörden och skördeutsikterna.

I svenskbygden har man redan över ett par veckor hållit på med höskörden, som på många ställen till följd av den ihållande torkan blir mindre givande i år än förra året. Höbärgringen har emellertid gynnats av mycket vackert väder.

Även rågskörden har börjat, och äro skördeutsikterna på högre sandjordar dåliga. I allmänhet torde dock utsikterna vara medelmåttiga och på lägre jordar, som icke lidit av torkan, t. o. m. goda.

Polens president kommer på besök till Reval. Presidenten anländer den 10 augusti med ångaren „Polonia“ åtföljd av undervattensbåtar.

Riksäldsten O. Strandmann har tillsammans med krigs- och jordbruksministrarna besökt Ösel, varvid även en getjaktfärd företogs till ön Abrok.

Höjd tulltaxa för fettvaror har enligt regeringsbeslut antagits. Beslutet trädde i kraft den 16 juli.

Frågan angående spannmålstillstånd. Frågan angående skyddstillstånd för spannmål, och nämnda lags praktiska tillämpning har behandlats av regeringen. Regeringen får avgöra, huruvida import av råg tillåtes för privatpersoner. Det blir endast regeringen, som har monopol på införsel av råg och rågmjöl från utlandet. Hur det blir med redan importerat spannmål av privatföretag är ännu icke avgjort.

Skyddslagen för spannmål trädde i kraft den 19 dennes.

Hindenburg hälsas med hänförelse av det fria Rhenlandet. Rikspresidenten von Hindenburg befinner sig för närvarande i det befriade Rhenlandet.

Han anlände till staden Speyer i Pfalz, där han blev föremål för entusiastiska hyllningar. Efter att hava avlagt ett besök i domen

begav sig rikspresidenten till rådhuset, där de officiella välkomsthögtidigheterna ägde rum. Sedan ministerpresidenten i Bayern, dr Held, och överborgmästaren hälsat rikspresidenten välkommen till det befriade Rhenlandet, trädde denne ut på rådhusets balkong och talade därifrån till befolkningen, som därefter sjöng „Deutschland, Deutschland über Alles“.

Från Speyer fortsätter rikspresidenten resan i bil inom Pfalz. Färden går igenom de bekanta vinorterna Deidesheim, Wachenheim, Königsbach etc.

Överallt har befolkningen träffat stora förberedelser för statsöverhuvudets mottagande.

Amerikas budget uppvisar stark utgiftsökning. President Hoover har givit regeringen i uppdrag att igångsätta noggranna undersökningar för att utröna, i vilken mån statsutgifterna kunna inskränkas utan att härigenom arbetslösheten i Förenta staterna förvärras. Budgeten för innevarande finansår, som börjar den 1 dennes, beräknas till över 4,203 milj. dollars. Utgiftssidan utvisar i jämförelse med föregående finansår en ökning på något över 209 milj. dollars.

England vill köpa Grönland av Danmark? Enligt telegram från Washington tror man sig därstädes med oro veta, att engelska regeringen umgås med planer att köpa Grönland eller utvidga sina fördrag med Danmark, så att en luftskeppsstation för Kanadarrutten skall kunna anläggas på ön.

Reserverad annonsplats

„Besök Katrineholm“

Hamnrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.
Fullständig servering. Gott bord.
Billiga priser.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna
Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LINNEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

RESTAURANT D A M B E R G

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMENDERADE
Beställningar av bord N. 129 P. N. 6285.

Ölstugan 4:a n

Byggarregatan 4, Göteborg

Rekommenderas

Väl. temp. öl och goda smörgåsar
Gustaf Nilsson.

HOLMBLOMS KAPOR, DRÄKTER

NORRMÅLMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255

„Besök Borås“

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DÄNZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin. Ekorre, Hare och Kanin uppköps till allra högsta pris.

Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FCUGSTEDTS PÅLSVARUFABRIK Malmö 4

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekomenderas. Modernt Hotell & Restaurang.

Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

Restaurant Runan

Sundsvalls popu-
lära restaurant

HEMTREVLIG FESTVÄNING

Förträfflig mat.

Billigaste priser

Stadshotellet i
LINDESBERG
REKOMMENDERAS

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

HÔTEL ATLANTIC

Stockholms modernaste, tystaste och komfortablaste hotell.

Fullständiga toaletterum med bad till varje rum och dubletter.

Förstklassig Restaurant.

Moderata priser.

Dans måndag och fredag.

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.

För motorköpare att beakta!

Vid inköp av en båtmotor är det en självklar sak och av stor vikt, att köparen undersöker vilket motorfabrikat, som giver den största och bäsa valutan för de utlagda pengarna. Härvid bör dock motorspekulan- ten icke blott studera katalogernas pris- och hästkraftuppgifter, utan torde särskild uppmärksamhet ägnas åt de olika motorfabrikatens cylin- derdiameter och slaglängd (cylinderns kubikinnehåll). Det är dessa mått, som i första hand äro bestämmande för den effekt, som motorn ut- vecklar. Men även in- och utloppskanalernas storlek och form samt för- gasaren inverka på den angivna effekten. Uppgifterna om propellerens storlek och varvantal torde beaktas. Vidare torde de vitalare delarnas dimensionering, material och utförande uppmärksammas, enär motorns stabilitet och hållbarhet är beroende av dessa faktorer. Nedan angivna exempel belyser tydligt olika motorers verkliga effekt:

SOLO motorn, 2 hkr.:

Cylinderdiameter: 75 m/m.

Slaglängd: 75 m/m.

Kubikinnehåll: 330 kbcm.

Varvantal pr. min.: 900=2,11 hkr.

Vevaxeldiameter: 28 m/m.

Propelleraxeldiameter: 20 m/m.

Propellerens storlek: 12" 2 bl.

Förgasare: Schebler.

Start: Bensin, Drift-Petroleum.

Motor av annat fabrikat, som uppgives för 2½ à 3 hkr.

Cylinderdiameter: 65 à 67 m/m.

Slaglängd: 65 m/m.

Kubikinnehåll: 215 à 230 kbcm.

Varvantal pr min: 900=1,4 hkr.

Vevaxeldiameter: 20 m/m.

Propelleraxeldiameter: 16 m/m.

Propellerens storlek: 9" 2 bl.

Förgasare: ventil.

Av ovanstående tydliga belysning torde framgå, att vid köp av en SOLO motor erhålles den bästa valutan för pengarna. SOLO är dessutom billigast. SOLO motorn säljes med full garanti även betr. dimensioner och hästkraftantal

BRÖDERNA SKOOGS MOTORFABRIK, BORLÄNGE, SVERIGE.

Repr.: ING. RUDOLF CRONSTEDT, Reval, Lai 12—2.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIV-,

BRAND-,

OLYCKSFALLS-,

INBROTTS-,

GLAS- &

TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga

➔ **hundrafemtio millioner cent.** ➔

Ett bevis för till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

➔ **Försäkra Edert liv och Eder** ➔
➔ **egendom medan tid är!** ➔

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl-
tempererade mältdrycker.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm

Husbyggnader — Reparationer

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasa 14577

Mc CORMICK-DEERING INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST

BEGÅR KATALOGER!

AKTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.

NORRKÖPING — MALMÖ